

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ГР.СОФИЯ

ОТГОВОРИ

от

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-5938	17-09-2021

МАРИЯ МАРКОВА БЕРБЕРОВА-ГЕОРГИЕВА

кандидат за заемане на длъжността

„Административен ръководител – Председател”

на Районен съд – гр.Несебър

на въпроси, зададени от г-жа Биляна Гяурова-Вегертседер –

Директор на Български институт за правни инициативи

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВСС,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР,

По поставените към мен въпроси, давам следните отговори:

Въпрос № 1. СК във ВСС прие т.нар. 4-ти радикален вариант за реформиране на съдебната карта. Какво мислите за него?

Отговор: Основните цели на приетият на 18.02.2021г. от Пленума на ВСС „Модел 4 за реорганизация на съдилищата” бяха изравняване на натовареността в съдилищата от една и съща инстанция, и осигуряване на възможност за специализация на съдиите по основни правни материи. Моделът предвиждаше промяна на родовата подсъдност на граждански и наказателни дела с цел равномерно разпределяне на работата между съдиите в страната, така че да се създадат условия за гаранция за качество. В тази връзка, предложението по модел 4 беше на районен съд да останат подсъдни всички иски по граждански дела с цена на иска до 2000 лв., промяна в родовата подсъдност на вещните дела (без делбите и тези по Закона за наследството), както и на делата по СК само по шифър 0102-1 (развод по исков ред и недействителност на брака), като последните две групи дела станат подсъдни на окръжен съд като първа инстанция. Наред с това, моделът предвиждаше да има 1 съдия на 10 000 души население.

Разбира се затрупването с дела на който и да е съдия води до ограничаване на възможността му за нормална работа, без се отчита препятстването на нормалния му личен живот. В този смисъл подкрепям идеята за структурна реформа на съдебната карта, но схващана като цялостен, добре обмислен процес, който включва задълбочена дейност по анализиране състоянието на съдебните райони, действителната натовареност на съдиите, достъпа на гражданите до правосъдие, сведено до използване на минимални ресурси, като време и разноски, и след детайлна предварителна оценка за очаквания ефект. Например, нецелесъобразно е да се определя броя на съдиите на глава население при все, че през летния сезон в някои райони на страната същото нараства в пъти. Така например, при общо почти 30 000 жители на Община Несебър, по данни на НСИ през юли 2021г. само в КК Слънчев бряг – най-големият от всички курорти по

българското Черноморие, попадащ в териториалния обхват на Общината, са пренощували 203 099 лица, от които 145 334 чужди граждани. Голяма част от тях по различни поводи и в различни качества попадат в съда, което обуславя и изключително високата натовареност на магистратите, работещи в институцията, особено през летния период.

Относно групите дела, за които модел 4 предвиждаше да станат подсъдни на окръжен съд като първа инстанция, от районните съдилища се очертаваше да отпаднат единствено вещните искове /изключая делбите/, които са незначителна част от общият брой дела за разглеждане в съдилищата. Последното също не би довело до облекчаване натовареността в районните съдилища, не само заради ниския процент на вещните искове, които евентуално биха преминали за разглеждане от окръжен съд, като първа инстанция, но и заради липсата на отчитане на правната и фактическа сложност на делата, оставащи за разглеждане в районните съдилища.

Въпрос № 2. В контекста на горния въпрос какво мислите, ако сте запозната, с концепцията на общностния съд – съд, който се насочва към разрешаване на проблеми на общността в по-широк обем от класическото правораздаване?

Отговор: Предвид утвърдената щатна численост на съдиите в Районен съд – гр.Несебър /седем съдии, от които единият - Административен ръководител/, според така приетият модел 4, се предвиждаше съда да продължи да работи като самостоятелен орган на съдебната власт и да не бъде трансформиран в териториално отделение на Районен съд – гр.Бургас, каквото се очакваше да стане с останалите районни съдилища в съдебния район. Така, за Районен съд – гр.Несебър беше предвидено да останат четири постоянни съдийски щата /двама граждански и наказателни съдии/ и два непостоянни наказателни състава, като не се предвиждаше разкриването на непостоянни граждански състави. На мястото на непостоянно действащите наказателни състави се предвиждаше да се командирова на ротационен принцип магистрати от Окръжен съд – гр.Бургас. Тук няма как да не засегна въпроса за командироването на магистрати в Районен съд – гр.Несебър, което става все по-трудно, на първо място поради липса на такива, изразяващи съгласие за командироването им поради високата натовареност в институцията и на второ място поради законови пречки, дори и за магистратите, изразили желание за това. Видно от последно изпратената до ВСС справка до КАК към СК на ВСС, на 20.10.2021г. изтича едногодишният срок за командироване на съдия Пламен Дойков от Районен съд – Малко Търново в Районен съд – Несебър, след което в съда остават да работят само четирима магистрати при действителна средномесечна натовареност на съдия/разгледани дела за 2021г. – 67,79 /изчислена при заети пет щата/, което обстоятелство е изключително обезпокоително. Разбира се, проблемът с неравномерната натовареност на съдилищата е обусловен и от продължилите и неприключили с години конкурси за повишаване и преместване на съдии. Това ме мотивира да предложа провеждането на дебат за утвърждаване на критерии, според които определен орган или институция да извършват ежемесечно или поне на три месеца проверки за действителната натовареност на съдиите по места и при констатирано неравномерно натоварване на магистрати, сами да предприемат действия по командироването им от териториално близки до високонатоварения съд такива.

Въпрос № 3. Смятате ли, че избраните за административни ръководители следва да преминават обучение по Кодекса за етично поведение на българските магистрати с оглед на правилата за тях, разписани в него?

Отговор: Отговорност на административния ръководител е да наблюдава работните процеси и при констатирано отклонение да идентифицира причината като предприеме адекватни мерки за своевременното ѝ отстраняване. Добрият административен ръководител преди всичко трябва да е достоен човек, който да е чувствителен към проблемите на магистратите и съдебните служители, да подхожда с уважение и разбиране към тях, както и към гражданите, с цел утвърждаване авторитета на институцията. Както е залегнало в Кодекса за етично поведение на българските магистрати, основен гарант за съблюдаване и прилагане правилата на този кодекс са самите магистрати чрез тяхната убеденост, съпричастност и доброволно приемане и прилагане на етичните правила за поведение. С оглед на това считам, че не е нужно предвиждане на правила, задължаващи административните ръководители да преминават обучение по Кодекса за етично поведение, тъй като изначално встъпването в длъжността съдия и полагането на клетва по чл.155 от ЗСВ предполага засвидетелстване на такова поведение. Разбира се, няма пречка в случай на желание за това, да е предвидена възможност за такъв вид обучение.

Въпрос № 4. Каква е ефективността на етичните комисии по места в органите на съдебната власт според Вас?

Отговор: Безспорно ефективността на етичните комисии по места е висока, на първо място, тъй като имат по-голям поглед върху работата на съдиите. Отделно от това, с тяхната помощ се спестява процедурно време с оглед броя на подлежащите на атестация магистрати.

Въпрос № 5. Как административният ръководител може да бъде полезен на съдията-наставник?

Отговор: Към настоящият момент, фигурата на съдията-наставник е обичайно срещана в окръжните съдилища, където същият наблюдава и подпомага младшите съдии при изпълнение на служебните им задължения, като им дават препоръки при водене на откритите съдебни заседания и изготвянето на съдебните актове. Отговорността на административния ръководител по отношение дейността на съдията-наставник е регламентирана в правилата от СК на ВСС /чл.9/. Освен тях, съдията-наставник може да се подпомага от административния ръководител, като му съдейства при непредвидено наложително отсъствие, съответно при осигуряване на подходящи условия за работа, включая осигуряване на техническа обезпеченост, както и при подготовката и провеждането обученията на кандидатите за младши съдии.

Въпрос № 6. Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Отговор: Единната информационна система на съдилищата по своето естество не е сложна за разбиране и усвояване, но все още е огромно изпитание за духа, както на магистратите, така и на съдебните служители по една единствена причина – времето, което отнема при работа с нея. Това е така, тъй като след здравето, най-ценното за всеки човек е времето, което все не ни стига, още повече, когато се работи в условията на свръхнатоварване, каквито са в Районен съд – гр.Несебър. Разбира се, като отговорни към работата си хора, на 16.06.2021г.,

изпратихме до Главния секретар на ВСС обобщена детайлна справка за констатирани от нас проблеми при работа с ЕИСС, голяма част от които все още остават неразрешени. В едно от становищата, с които съм имала възможност да се запозная по отношение ефективността на ЕИСС беше, че почти всички трудности са отстранени, като е останало да се поработи по изгледа на съдебните актове. Уверявам ви, като човек, в кабинета на който цари безупречен ред и за който изразя „творчески хаос“ не съществува, вида на съдебните актове е най-малкият проблем за магистрата. Така например, сгрешени видове заседания, които вече са проведени и по които не се отчита натовареност, не могат да се коригират. Още при избор на заседанието, винаги трябва да се коригира часа, за да се премине към следващата стъпка. При създаването на съдебните актове отново се губи ценно време за поставяне на обстоятелствена част в горен прозорец и диспозитив в долната част. Последното все още не е коригирано така, че да има възможност за цялостно поставяне на предварително изготвения съдебен акт.

Начинът, по който е предвидено създаване на заповедите за изпълнение по заповедни производства е изключително затормозяващ. За кратък период беше възможно с по-малко стъпки да се генерира заповед за изпълнение, но към настоящият момент отново, за да се обяви заповед за изпълнение следва същата да се изпрати за подпис и да се върне, за да излезе бутон „Корекция на акт“. Освен това, заложеният алгоритъм – да се въвеждат суми в различни полета, които после да излизат при изготвяне на акта, е изключително неудачен, тъй като издаването на заповед не се свежда до простото въвеждане на суми, а се изисква съдията да опише пълно и точно основанието на вземането. Това е така, тъй като неясно формулираната заповед ще е съществена пречка за развитието на бъдещото исково производство.

Наред с горното, констатирахме, че протоколите от съдебните заседания с участието на съдебни заседатели не могат да се подписват електронно от последните. Това налага след изготвянето на протокола да се създават отделни определения, за да могат да бъдат подписани електронно и от съдебните заседатели, което също отнема ценно време на магистратите.

Следва да се обърне внимание, че ако ЕИСС е създадена да отчита реалната натовареност на съответния магистрат, то тогава тя по никакъв начин на изпълнява ролята си. Това е така, тъй като извън обсега на отчитаната от системата натовареност на съдията остават десетките разпореждания и определения по делата, времето за изготвянето на които не се отчита никъде, като например оставяне на исковата молба без движение, разпореждане за издаване на изпълнителни листи и много други. Наясно сме, че е сформирана работна група за изправяне на констатираните от съдилищата недостатъци в ЕИСС и оставяме с вяра, че много скоро ще бъде постигната целената от всички ни бързина при работа с нея.

Въпрос № 7. СК на ВСС прие Концепция за въвеждане на задължителна медиация по някои видове дела. Смятате ли, че подобно предложение би спомогнало за утвърждаването на медиацията, като алтернативен способ за решаване на спорове?

Отговор: Радетел съм за широко приложение на медиацията като способ за извънсъдебно разрешаване на спорове. През 2017г. преминах тридневно обучение по препращане към медиация за съдии, а през 2018г. преминах и чуждоезиково обучение по медиация в ЕС и семейна медиация. Още през 2011г., когато участвах в обучение, проведено в САЩ, бях особено впечатлена, че само 4% от делата

достигат до същински съдебен процес, тъй като се решават в откритите към всеки съд медиационни центрове. Към настоящият момент, недостатъчният сграден фонд пречатства възможността за обособяване на център за медиация в Районен съд – гр.Несебър, поради което страните по делата се препращат към откритият такъв в Окръжен съд – гр.Бургас. С помощта на обучен служител – координатор в граждански деловодство на съда, страните се консултират за услугите и възможностите, предоставяни от съдебната програма за медиация. От откритите до момента в РС-Несебър процедури по медиация има две приключили успешно – по НЧХД и по гр.дело за защита от домашно насилие. Наред с това, самите ние често в процеса на работата си по дела влизаме в ролята на медиатори, като разясняваме на страните, че е в техен интерес чрез разговори помежду им, да стигнат до най-доброто за тях решение, вместо да оставят това на съда, особено когато става въпрос за отношения между родители-деца. С оглед на това становището ми е, че въвеждането на задължителна медиация при семейни спорове би била изключително успешна и би спомогнала за утвърждаването ѝ, като алтернативен способ при разрешаване на спорове, възникнали между родители относно родителските права, режим на лични контакти и издръжка за техните деца. Нужно е време, за да се променят възприятията на българските граждани така, че сами да разберат, че и най-лошото споразумение е по-добро от наложеното решение, за което ще продължим да ги подпомагаме.

Въпрос № 8. В 45-то НС имаше законодателни инициативи, свързани със закриването на специализираните съдилища и прокуратури, които предизвикаха обществен и професионален дебат. Какво е Вашето мнение по този въпрос?

Отговор: Специализираните съдилища и прокуратури бяха създадени с цел максимално ускоряване на съдебните процеси, свързани с организираната престъпност. Доколко оправдаха съществуването си не мисля, че мога дам оценка. Известно ми е, че е сформирана група за анализ на дейността им по решение на СК на ВСС. Сигурна съм обаче, че работещите в тях магистрати са почтени и основното в работата им е утвърждаване върховенството на закона.

Въпрос № 9. На стр.2 от Вашата концепция говорите за съвместната Ви работа с Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. В тази връзка какво е мнението Ви за възстановителното правосъдие особено във връзка с младежката престъпност?

Отговор: Възстановителното правосъдие, също като медиацията е другият успешен способ за предотвратяване и преодоляване на конфликтни ситуации, особено сред подрастващите. Тази форма е подходяща във всички случаи на насилие, което не предполага ефективно изтърпяване на наказание лишаване от свобода и е в състояние да обезпечи усещането за справедливост у пострадалия, като ангажира извършителя да осъзнае какво е причинил, и му даде възможност да поправи или компенсира причинените вреди. В тази връзка, от 2005г. Районен съд-Несебър участва в проекти с участието на ученици от всички училища на територията на Община Несебър, като провежда симулирани съдебни процеси, срещи-дискусии по най-болезнените теми, свързани с наркотици, агресия, безопасен интернет, трафик на хора и др., основната цел на които е информираността на младежите за рисковете и опасностите, които крие всяко едно от горепосочените.

Въпрос № 10. Във връзка с посочените във Вашата концепция специфики на територията, която попада под юрисдикцията на РС-Несебър, обучения по какви тези биха били полезни на магистратите и съдебните служители от Вашия съд?

Отговор: Провежданите обучения на магистратите и съдебните служители от нашият съдебен район ежегодно се координират с Председателя на Окръжен съд – гр.Бургас, който регулярно изпраща запитване за темите, които биха били полезни в работа ни. Така например, с оглед спецификата на делата по ЗУЕС и поради това, че тези производства рядко достигат до ВКС, предстои провеждането такова обучение, за което сме изпратили предварително въпросите си. Друга много наболяла тема е синдрома на професионалното изчерпване или така нареченото „прегаряне“, при който все по-често наблюдаваме повишено чувство за интелектуално, емоционално и физиологично изтощение. Смятам, че този проблем не е по-малко важен и е от значение за добрата комуникация, както между работещите в институцията, така и в отношенията ни с гражданите.

Въпрос № 11. Тази година СК взе решение за разпределяне на 96 щатни бройки за длъжността „съдебен помощник“ в съдилищата в страната. Считате ли, че такива следва да се разкриват не само в районните съдилища в областните градове, но и в по-малки районни съдилища, които се отличават с по-висока натовареност?

Отговор: Мотивирани от постоянната си висока натовареност, няколкократно сме изпращали искания до ВСС за разкриване на бройка за длъжността „съдебен помощник“ в Районен съд – гр.Несебър. И към настоящият момент намирам за обоснована и належаща нуждата от съдебен помощник в институцията, особено когато сме изправени пред вероятността да останем само четирима магистрати в съда.

Въпрос № 12. Участвала сте активно в образователната програма „Съдебна власт – информиран избор и граждански доверие. Отворени съдилища и прокуратури“. Каква полза принася за магистратите участието им в подобни инициативи?

Отговор: Истината е, че работата с ученици съвсем не е лесна. Трябва да спечелиш не само вниманието, а и доверието им. Накрая някак естествено ставате приятели. Участието ми в образователното програма „Съдебна власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ беше много интересно и полезно, както за децата, така и за мен самата. Учудващо е колко бързо и точно се ориентират учениците дори и в непознати за тях сфери, каквато е правосъдието. Освен, че ни обогатяват, децата са нашето огледало. В много от случаите, хората се изненадват, че изведнъж пораснали, децата им се превръщат в тиранин, по-голям от всички, с които са се сблъскали в живота си. В училище говорим за насилието, за нарастващата детска престъпност и се питаме как се стигна до това положение. Изгубени в своята свръхангажирност забравяме за истинското общуване с най-близките ни хора. Затова смятам, че е важно децата да се напътстват да са чувствителни към проблемите на хората, да умеят да различават добро от зло, да повишават правната си култура, наред със знанията в училище, за да израснат достойни граждани.

С уважение:

/Мария Берберова-Геогиева/